

RIKSARKIVAREN

Justis- og politidepartementet
v/ Torild K. Høyland
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres ref
2010007570

Vår ref.
2010/52140 TOBR

Dato
27.08.2010

Høring - Endringer i forvaltningslovforskrifta om behandling av søknader om innsyn i taushetsbelagte opplysninger til bruk for forskning

1. Forvaltningslovforskriften § 8 – utvidet delegasjonsadgang

En viktig begrunnelse for å tillegge departementene myndigheten til å fatte vedtak i saker som gjelder innsyn i taushetsbelagte opplysninger for forskningsformål, jf. forvaltningsloven § 13 d, antas å være behovet for likebehandling. Det må da ligge som en forutsetning at det enkelte departementet vil få til behandling så vidt mange saker at det etableres en praksis. Rådet for taushetsplikt og forskning er det eneste organet som i prinsippet kan behandle alle typer saker og slik sørge for likebehandling uansett hvilket departement forskerens søknad går til. Men det ligger i så måte en begrensning i at saker der avgjørelsen anses som klar, ikke behøver å forelegges Rådet.

Riksarkivaren har helt siden 1978 vært delegert myndighet til å fatte slike vedtak, for innsyn i materiale som er i Arkivverkets varetekt. År om annet behandles det her et tresifret antall slike saker, og vi antar at Riksarkivaren kan være det organ i Norge som behandler flest slike saker. Vi opplever, antakelig på grunn av dette, fra tid til annen at andre organer som får slike saker til behandling, også departementer, underhånden søker råd hos oss under behandlingen. Det inntrykket vi slik til dels sitter med, er at enkelte organer har få slike saker til behandling og at det er ny saksbehandler hver gang.

På bakgrunn av de to ovennevnte forhold mener vi at det kan stilles spørsmål ved om man i dag har sikret den gjennomgående likebehandlingen som tilstrebes. Vi tror i hvert fall ikke at denne effekten vil bli vesentlig svekket om man delegerer myndigheten til noen organer som vil ha en del slike saker innenfor sitt fagområde. Slik sett vil Riksarkivaren mene at det kan være hensiktsmessig å legge til rette for noe videre delegering av myndigheten enn det som er tilfelle i dag.

Departementet drøfter i høringsbrevet en henvendelse fra Landslaget for lokal- og privatarkiv der det blir tatt til orde for at myndighet til å fatte vedtak i slike saker bør delegeres til kommunale arkivinstitusjoner. Departementet kommer til at forholdene ikke ligger til rette for at slik delegering kan skje. Riksarkivaren er enig med departementet i at det ikke i alle kommuner er etablert et slikt profesjonelt apparat rundt arkivarbeidet at slik delegering vil kunne forsvares. Men det står igjen at det for en forsker kan framstå som svært omstendelig å få behandlet en sak om innsyn i taushetsbelagte opplysninger i kommunalt materiale, selv om kommunen behandler saken slik dagens lovverk foreskriver. Manglende kompetanse på kommunalt nivå kan i seg selv være en hindring i første omgang, men utfordringen ligger ofte i at den som behandler saken på vegne av kommunen først må finne ut hvor saken skal sendes til avgjørelse. Deretter bruker vedkommende departement lang tid på å behandle saken, eller, som vi også har sett eksempler på, saken vises fra departement til departement, enten fordi det er vanskelig å avgjøre hvor ansvaret for det aktuelle saksområdet ligger eller fordi det aktuelle materialet spenner over flere saksområder.

Riksarkivaren benytter denne anledningen til å ta til orde for at ett organ bør tillegges ansvaret for å ta imot og sørge for å få behandlet søknader om forskerinnsyn i kommunalt materiale som inneholder taushetsbelagte opplysninger. Dette organet kan godt være et departement, for eksempel Kommunal- og regionaldepartementet. Dette departementet ville så kunne vurdere å delegerer myndighet til større kommunale arkivinstitusjoner med et profesjonelt saksbehandlerapparat, jf. det som er foreslått om utvidet adgang for departementene til å delegerer myndighet på dette området. Riksarkivaren mener altså at mulig delegering ikke nødvendigvis behøver å begrenses til statlige organer.

2. Regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk.

Det foreslås et nytt andre punktum i forskriften § 9 fjerde ledd. Forslaget innebærer at saker som behandles av den regionale komitéen for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk ikke skal forelegges Rådet for taushetsplikt og forskning.

Medisinsk og helsefaglig forskning er et forskningsområde som er særlig godt regulert. Det gir derfor god mening å legge til rette for at dette området kan administreres innenfor det apparatet som allerede er etablert for formålet. Et argument mot å utelukke Rådet for taushetsplikt og forskning for denne sektoren, er imidlertid at regional komité for medisinsk og helsefaglig forskning er regionale organer, og at det derfor kan utvikle seg forskjellig praksis. Den nasjonale forskningsetiske komité for medisin og helsefag vil riktignok være ankeinstans, og eventuelt korrektiv, men der vil man få til behandling bare saker der det regionalt er gitt avslag.

Det hører med i bildet at det i dag er slik at det bare er i de tilfellene da forsker skal kontakte de personene det gjelder at det inntreffer en plikt til å legge saken fram for Rådet for taushetsplikt og forskning. I saker der det synes klart at det kan innvilges innsyn eller at innsyn må avslås, kan saken i alle tilfeller avgjøres uten at den

forelegges Rådet for taushetsplikt og forskning. Rådet er altså heller ikke i dag noen fullstendig garantist for likebehandling, uten at dette så langt har framstått som et problem.

Men det skulle etter vår oppfatning likevel ikke være noen grunn til å utforme forskriften slik at det kan oppfattes som et forbud mot å legge saker fram for Rådet for taushetsplikt og forskning. Forskriften § 9 fjerde ledd gjelder i dag for arkiver og registre fra etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjenesten. For disse gir det mening at saker ikke skal legges fram for Rådet for taushetsplikt og forskning, da det vil være andre typer vurderinger enn personvern som (også) vil måtte legges til grunn når det gjelder slikt materiale. Det skulle ikke være grunn til å likestille saker om forskerinnsyn som behandles i regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk med disse arkivene.

Riksarkivaren vil foreslå at § 9 fjerde ledd opprettholdes som i dag, mens det derimot tilføyes et nytt andre punktum i § 9 tredje ledd. Vi foreslår slik ordlyd:

Saker som behandles av den regionale komitéen for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk i medhold av § 8 første ledd bokstav c behøver ikke forelegges Rådet, selv om forskeren skal ta direkte kontakt med de personene opplysningene angår.

Hensikten med en slik bestemmelse ville være å legge til rette for at regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk kan forelegge saker for Rådet for taushetsplikt og forskning, på linje med alle andre organer som fatter vedtak i saker om forskerinnsyn i taushetsbelagt materiale. Forskjellen vil være at regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk ikke i noe tilfelle vil ha plikt til å gjøre dette, heller ikke om forskeren skal ta kontakt med personer som de taushetsbelagte opplysningene gjelder.

Med hilsen

Tor Breivik e.f.
stabsdirektør

Kopi: Kulturdepartementet, Postboks 8030 Dep, 0030 Oslo